

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN – INDIVID- OCH FAMILJENÄMNDEN

Grundläggande granskning 2018

**UMEÅ
KOMMUN**

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed. Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- ▶ Verksamheten sköts ändamålsenligt
- ▶ Verksamheten ur ekonomisk synvinkel sköts tillfredsställande
- ▶ Räkenskaperna är rättvisande
- ▶ Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av såväl en grundläggande granskning som av ett antal fördjupade granskningar. Den grundläggande granskningen är den löpande granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder, och består av tre delar:

- ▶ granskning av delårsrapport och årsredovisning
- ▶ granskning av måluppfyllelse
- ▶ granskning av intern styrning och kontroll

Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en fortlöpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan. Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2018.

1.1 Syfte och revisionsfråga

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att utgöra grund för revisorernas bedömning om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

1.2 Avgränsningar

Den grundläggande granskningen avser år 2018. Den del av den grundläggande granskningen som avser delårsbokslut och årsbokslut redovisas i särskilda granskningsrapporter. I de bedömningar som görs i denna rapport har endast de resultat och de prognoser som redovisas i samband med nämndens delårsrapport (T2) beaktats. För en samlad bedömning av årets resultat, se revisionsberättelse och revisionsredogörelse för 2018.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen
- ▶ Budget och uppdragsplaner 2018
- ▶ Nämndernas reglementen

1.4 Ansvarig nämnd

lakttagelserna i denna rapport avser individ- och familjenämnden. Individ- och familjenämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för. Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) för personer i samtliga åldrar. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.

1.5 Genomförande

Dialogmöten med respektive nämnd har genomförts med syfte att inhämta information om den bedrivna verksamheten under året. Den information som inhämtas utgör till viss del grund för revisorernas bedömning av respektive nämnds styrning och uppföljning av fullmäktiges mål, måluppfyllelse samt interna kontroll.

I årets grundläggande granskning har presidiet i styrelse och nämnder skriftligt besvarat generella och nämndspecifika frågor samt ett bedömningsformulär. De svar som lämnats har använts som underlag till de dialoger som genomförts med respektive presidium under juni 2018. Vid dialogerna gavs revisorerna även möjlighet att ställa kompletterande frågor. Motsvarande underlag har även använts vid träffarna med nämnder och styrelser som genomförts under hösten i syfte att ge samtliga ledamöter möjlighet att yttra sig och föra en diskussion kring de svar som lämnats.

Informationen som inhämtats i samband med nämnddialogerna beaktas även vid revisionernas riskanalys inför kommande år.

Rapporten har skickats för faktakontroll till nämndens presidium och relevanta tjänstepersoner inom förvaltningen.

1.6 Begreppsförklaringar

Nedan följer en förklaring av de begrepp som revisorerna använder i revisionsredogörelsen då de lämnar sin samlade bedömning av nämndernas interna styrning och kontroll:

- ▶ Bristfällig – Omedelbara förstärkningar krävs
- ▶ Tillräcklig – Behov av förstärkningar föreligger
- ▶ Ändamålsenlig – God följsamhet inom området
- ▶ Tillfredsställande – Mycket god följsamhet inom området

Det är också dessa begrepp som nämnderna har gjort sin bedömning/självskattning utifrån vid besvarandet av bedömningsformuläret.

2. Bedömningsformulär

Nedan redogörs för de svar som nämndens presidium lämnat inför revisorernas träff med dem i juni 2018. Detta kompletteras med revisorernas iakttagelser och bedömning utifrån de områden som berörs i bedömningsformulären.

2.1 Grundläggande dokumentation

Har nämnden upprättat följande grundläggande dokumentation:

Dokumentation	Krav enligt	Beslutad av nämnden	Ev. kommentar från presidiet
<i>Risk- och sårbarhetsanalyser inom ramen för den interna kontrollen</i>	Reglemente för Umeå kommun styrelse och nämnder Riktlinjer för intern styrning och kontroll	X Ja ☐ Nej	Risikanalys genomförs i verksamheten och presenteras i samband med internkontrollens fastställande
<i>Internkontrollplan</i>	Riktlinjer för intern styrning och kontroll	X Ja ☐ Nej	
<i>Delegationsordning</i>	Kommunallagen (2017:725) 7 kap. 5-8 §§	X Ja ☐ Nej	Uppdateras (minst) årligen

2.2 Intern kontroll

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
<i>Nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.</i>	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § Riktlinjer för intern styrning och kontroll	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Ett kommungemensamt utvecklingsarbete pågår med utgångspunkt i den revision som gjordes 2017.
<i>Nämnden ska besluta om i vilken utsträckning de beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas till nämnden.</i>	Kommunallagen (2017:725) 7 kap. 8 §	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig X Tillfredsställande	

<i>Nämnden ansvarar för att det egna verksamhetsområdet kontinuerligt följs upp och utvärderas.</i>	Reglemente för Umeå kommun styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Delårsrapporter och bokslut, patientberättelse samt kvalitetsberättelse
<i>Nämnden ska årligen planera och genomföra kontroller så att attestreglementet följs.</i>	Attestreglemente	☐ Bristfällig ☒ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Inköpsprocessen följs men i övrigt gör nämnden inte några egna kontroller

lakttagelser

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av nämndens internkontrollplan för 2018. Internkontrollplanen innehåller övergripande risker i nämndens verksamhet. Av internkontrollplanen framgår vilka risker som identifierats kopplat till respektive mål/krav, bedömning av sannolikhet/konsekvens om det inträffar (inkl. riskvärde), vilken aktivitet/åtgärd som ska vidtas, vem som är ansvarig samt när det ska vara färdigt. Nämnden har följt upp arbetet med aktiviteterna i internkontrollplanen i samband med tertialrapport. Av uppföljningen framgår status och eventuella kommentarer till detta för respektive aktivitet.

Riskanalysen som har legat till grund för internkontrollplanen har enligt uppgift gjorts, men finns inte dokumenterade, utöver den riskbeskrivning som finns i internkontrollplanen. Detta ska enligt uppges ändras inför kommande år.

Bedömning

Vi bedömer att nämnden säkerställt en tillräcklig struktur för intern kontroll avseende verksamhet och den ekonomiska redovisningen. Vi noterar dock att nämnden, i likhet med föregående år, fortsatt inte fullt ut efterlever kommunens riktlinjer för intern styrning och kontroll (reviderad av fullmäktige 2011-09-26, § 153). Av riktlinjerna framgår att en riskanalys ska göras och dokumenteras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk för att inte uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Med riskanalys avses det underlag som ligger till grund för nämndens riskbeskrivning i internkontrollplanen. Underlaget ska innehålla samtliga identifierade risker för nämndens verksamhet och ekonomi, inklusive värdering av dessa. Detta innebär att befintlig struktur för intern kontroll behöver förstärkas ytterligare.

2.3 Målstyrning

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav samt åtaganden kopplade till ett urval av fullmäktiges mål:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
<i>Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, samt de bestämmelser i lagar och författningar som verksamheten omfattas av. I vilken utsträckning säkerställer nämnden detta?</i>	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Uppdragsplan, internkontrollplan, delårsrapport och bokslut samt uppföljning av handlingsplaner Konkretisering av KFs övergripande målen saknas och det är därför svårt att konstatera om de följs optimalt.
<i>Nämnden har ansvar att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster</i>	Kommunallagen (2017:725) 8 kap. 3 § Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Brukar- och husråd i verksamhet, brukarenkäter, brukarträffar, samverkansforum med brukarföreträdare inom funktionshinderomsorgen är under uppbyggnad. Individuell uppföljning av insatser görs i genomförandeplanen. Nämnden följer detta arbete i delårsrapport.
<i>Nämnden ska verka för att samverkan sker mellan nämnder för att gemensamt nå kommunens övergripande mål</i>	Reglemente för Umeå kommun styrelse och nämnder	☐ Bristfällig X Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Nämnden ser samverkan med andra nämnder som oerhört viktig och har tagit flera initiativ till kommunövergripande samarbeten. Samverkan kan vara bättre.

<p><i>Verksamheter ska integrera och utvärdera kommunens prioriterade folkhälsomål i den strategiska planeringen. Det ska även göras i genomförandeplaner som verksamheterna årligen skriver, som en del i att nå målet om "Sveriges bästa folkhälsa 2020".</i></p>	<p>Folkhälsomål för Umeå kommun (fullmäktige 2008-05-26)</p>	<p>☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande</p>	<p>Uppdragsplan, stöd i föräldraskap, ekonomisk och social trygghet för barn, stöd till minskat spelande, delaktighet och inflytande i stöd och insatser, fokus på psykisk ohälsa, initiativ till kommungemensam handlingsplan suicid</p>
<p><i>Alla verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete, såväl med den inre och yttre kvaliteten.</i></p>	<p>Strategi för jämställdhet Jämställdhetsplan</p>	<p>☐ Bristfällig ☒ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande</p>	<p>Genderbudgeting med start inom försörjningsstöd, prioriterade satsningar mot våld i nära relation och för personer som säljer sex och för köpare av sex Gällande den inre kvaliteten: heltidsinförandet, en tydligare jämställdhetsanalys borde göras vid större beslut</p>
<p><i>Umeå kommun har genom barnkonventionen ansvar för att se till att alla barn och unga får sina rättigheter tillgodosedda. Ett barn och ungdomsperspektiv ska lyftas i alla verksamheter.</i></p>	<p>Riktlinjer för barnkonsekvensanalys för samtliga nämnder och förvaltningar i Umeå kommun (KF 2005-11-28, § 225)</p>	<p>☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande</p>	<p>Nämnden har tagit initiativ och genomfört en inventering av hur det ser ut med barnkonsekvensanalyser inom samtliga nämnder och kommunala bolag. Barnets bästa är vägledande i beslut inom verksamheten.</p>

lakttagelser

Individ- och familjenämnden har antagit uppdragsplan och budget för 2018. Av uppdragsplanen framgår nämndens ansvar och uppdrag på en övergripande nivå. Här framgår bland annat nämnden ska bidra till att förverkliga kommunfullmäktiges strategiska plan för 2016–2028 och övergripande mål och inriktning för 2017–2020.

Individ-och familjenämnden ska även bidra till att förverkliga kommunfullmäktiges finansiella mål om god ekonomisk hushållning och de personalpolitiska målen. Utöver detta ska verksamheterna arbeta utifrån kommunfullmäktiges styrdokument, exempelvis "Strategi för jämställdhetsarbete" och "Folkhälsomål för Umeå kommun". Grundläggande för arbetet uppges också vara också FN:s konvention för barns rättigheter; barnkonventionen.

I uppdragsplanen beskrivs nämndens övergripande mål som gäller för nämndens samtliga verksamheter. Målet är att stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv. Vad detta innebär konkretiseras till viss del i uppdragsplanen. Nämnden har också fastställt en rad nyckeltal som den följer särskilt. Nämnden tar också upp ett flertal andra områden som verksamheterna ska arbeta med, såsom stöd till barn och unga på hemmaplan, arbete och sysselsättning, tillgång till bostäder, ensamkommande barn och ungdomar samt patientsäkerhet. För de flesta områdena finns nyckeltal fastställda som nämnden följer.

I uppdragsplanen finns även ett avsnitt som rör kvalitet för medarbetarna. Här beskrivs Umeå kommuns personalpolitiska mål samt de utmaningar som nämnden har framför sig inom området. Här anges att kompetensförsörjningsplan för vård och omsorg 2016-2019 ligger till grund för arbetet med verksamhetens behov av personal och kompetens på både kort och lång sikt. Det beskrivs också hur nämnden ska arbeta med de personalpolitiska målen samt de resultatmått och nyckeltal som nämnden följer.

Utöver ovan angivna mål har nämnden också lämnat särskilda uppdrag till förvaltningen;

- Kommunövergripande handlingsplan mot våld
- Genderbudgeting (med början inom område försörjningsstöd)
- Handlingsplan mot hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden (revidering av tidigare fastställd plan KF 0214-2015)
- Samordnad handlingsplan suicidprevention (del av Umeå kommuns "Program för säkerhet och trygghet").
- Närvarande ledarskap (definition och resurssättning)
- Förstärkt samverkan mellan VIVA arbetsmarknad och daglig verksamhet för fler i arbete
- Utveckla samverkansrutinerna mellan socialtjänsten och polisen för att uppmärksamma och identifiera personer i prostitution eller som har sex mot ersättning samt förövarna.

I nämndens styrkort tydliggörs till viss del kopplingen mellan fullmäktiges övergripande mål, nämndens mål samt mät- och målvärden för föregående och innevarande år. Nämnden har dock endast beaktat målområdet "Goda livsvillkor" i sitt styrkort. Övriga målområden kopplade till fullmäktiges övergripande mål beaktas inte i uppdragsplanen eller i styrkortet.

Nämndens mål och särskilda uppdrag har följts upp i samband med uppföljningen vid tertial 1 och 2 (T1 och T2). Här beskriver nämnden vad verksamheterna har arbetat med kopplat till respektive mål samt att nämnden redogör för utfallet för resultatmått kopplade till, men en samlad bild kan fås först i samband med årsbokslutet.

Bedömning

Vi bedömer att nämndens målstyrning är tillräcklig. Nämnden har i viss utsträckning tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa så att de fungerar som styrsignaler till verksamheten. Vi noterar att nämnden inte förhåller sig till samtliga av fullmäktiges mål, då det endast är fullmäktiges mål om goda livsvillkor som omfattas av uppdragsplanen. Enligt reglementet för Umeå

kommuns styrelse och nämnder (2014-11-24, § 150) har samtliga nämnder i uppdrag att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Av reglementet kan vi inte utläsa att annat än detta har angetts för nämnden.

2.4 Ekonomi

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav samt åtaganden som fullmäktige ålagt enligt reglemente:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
<i>Nämnden ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.</i>	Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 5 §	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Månatlig uppföljning i verksamhet och i AU och nämnd. Delårsrapporter och bokslut
<i>Nämnden ska rapportera till fullmäktige om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under året.</i>	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Delårsrapporter och bokslut

Lakttagelser

I budget för 2018 utökades nämndens ram med totalt 69,9 mkr, varav 24,8 mkr avsåg indexuppräknings och 45,1 mkr avsåg förväntade behovsökningar inom individ- och familjeomsorg och funktionshinderomsorg. Behovsökningarna uppges orsakas av demografiska förändringar då fler personer tillkommer i respektive åldersgrupp. Trots ramökningen lyfter nämnden i sin uppdragsplan och budget att verksamheterna står inför fortsatta stora ekonomiska utmaningar. Detta främst på grund av ökade behov av personlig assistans LSS, hemtjänst i ordinärt boende, LSS-boende samt social barnavård kräver omfattande aktiviteter och anpassningar.

Av nämndens uppföljning i samband med T2 framgår att resultatet för perioden uppgick till -9,1 mkr (i ekonomirapporten t o m oktober uppgick resultatet till -23,3 mkr). Den största negativa avvikelserna finns inom funktionshinderomsorg som redovisar ett underskott på -30 mkr (-44,7 mkr per oktober). Detta uppges till stor del bero på heltidsinförandet samt ett större behov av personlig assistans och hemtjänst i ordinärt boende än vad som är budgeterat. Av tertiälredovisningen framgår att årsprognosen avseende heltidsinförandet är försämrade och beräknas nu uppgå till -16,6 mkr (-15,4 mkr vid T1). Även inom ensamkommande barn och försörjningsstöd redovisas underskott om -3 mkr vardera.

Individ- och familjeomsorg och gemensamma kostnader redovisar överskott på +8,8 mkr respektive +18,2 mkr. Överskottet inom individ- och familjeomsorg uppges vara hänförligt till i princip samtliga verksamheter. Överskottet inom gemensamma kostnader avser främst kvarstående volymmedel för

LSS-boenden på 13,7 mnkr. Årsprognosen för 2018 uppgår till - 24 mkr (-26 mkr per oktober) och uppges bero på den ekonomiska utvecklingen för heltidsinförandet och ett markant större behov än budget avseende personlig assistans samt hemtjänst i ordinärt boende. I delårsrapporten lyfter nämnden även att prognosen behövde revideras med anledning av justering av semesterlöneskuld motsvarande 6,4 mkr.

Att prognosen inte justerats mer än 2 mkr mellan tertial 2 och månadsrapporten per oktober, trots försämrat resultat, uppges bero på lägre kostnader för viten än förväntat samt att kostnaderna under årets sista månader inte beräknas bli lika höga som tidigare månader.

Bedömning

Vi bedömer att nämndens ekonomistyrning är tillräcklig utifrån vad som framkommit av denna översiktliga granskning. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig görs bedömningen med begränsad säkerhet. Som en del i att nå det lagstadgade kravet om god ekonomisk hushållning bedömer vi dock att det är av vikt att nämnden tillser att åtgärder vidtas då underskott redovisas under året (såväl i månadsrapporter som i samband med delårs- och årsbokslut).

3. Frågeställningar till nämnden

3.1 Generella frågeställningar till samtliga nämnder

3.1.1 Hur arbetar nämnden med digitalisering av verksamheten?

Nämnden menar att syftet med digitalisering är att främja trygghet, delaktighet och självständighet för berörda brukare samt att skapa goda förutsättningar för personal i utförandet av insatserna, t.ex. genom stöd för konsumtion och produktion av information. Digitaliseringen fyller även en viktig funktion i att bidra till effektivare resursanvändning och är därmed en essentiell komponent i att hantera utmaningar såsom personalbrist och volymökningar. Vidare framgår att individ- och familjenämndens arbete med digitalisering utgår från Teknikförsörjningsplan för vård och omsorg 2016–2019. Teknikförsörjningsplanen uppges bidra till att skapa framförhållning i arbetet med att samordna och främja teknikanvändning inom berörda verksamheter och skapa förutsättning för digital transformation.

Teknikförsörjningsplanen omfattar en projektlista där samtliga aktiviteter inom området digitalisering och tydligt angränsande frågor inryms (e-hälsa, välfärdsteknik, infrastruktur etc.).

Utöver samarbete inom nämndens verksamheter sker även samverkan med andra aktörer inom Umeå kommun, inte minst IT vars övergripande strategier styr arbetet, t.ex. i samband med upphandling (IT-upphandlingsmodellen) och utveckling av tjänster (E-servicestrategin). Vidare sker även samverkan på kommunövergripande nivå i form av prioritering och samordning av projekt. Detta sker främst via det nyinrättade Digitaliseringsrådet, VIT-gruppen (Verksamhetsutveckling med stort inslag av IT), samt den kommungemensamma Beredningsgruppen vars uppgift är att kvalitetssäkra och skapa prioriteringsunderlag gällande IT-relaterade projekt för beslut i stadsdirektörens ledningsgrupp. Aktiviteterna i teknikförsörjningsplanen avrapporteras löpande i äldreomsorgens ledningsgrupp samt i nämnden.

Satsningar som prioriterats har varit distanstillsyn och medicindelare. Vidare pågår en rad utredningsuppdrag, varav ett handlar om digitalisering av försörjningsstöd där hela processen från ansökan till beslut sker digitalt (Trelleborgsmodellen). Detta är ett uppdrag tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Syftet är att effektivisera moment och frigöra resurser för att kunna arbeta mer med arbetsmarknadsinriktade insatser.

3.1.2 Har nämnden ändamålsenliga rutiner vad gäller sekretessbelagd information?

Nämnden uppger att det finns ändamålsenliga rutiner för detta och att sekretess hör till de mest grundläggande förutsättningarna för arbetet inom nämndens verksamheter. Det anges också att Umeå kommun har en gemensam riktlinje "Att hantera offentlighet, tystnadsplikt och sekretess inom Umeå kommun". Information om detta ska delges och undertecknas av alla medarbetare (inklusive praktikanter), tillsammans med närmaste chef. Information om riktlinjen ges vid introduktion av nyanställda. Riktlinjen finns också publicerad i det kommungemensamma verktyget för dokument och kvalitetsstyrning samt på Intranätets personalsidor.

Nämndens hantering av sekretessbelagda handlingar sker enligt gällande rutin men skulle kunna säkras ytterligare med hjälp av ett digitalt system.

Hantering av personer med skyddad identitet har inte hanterats specifikt i nämnden. Merparten av de ärenden som nämnden hanterar är sekretessbelagda och de uppger att de därmed är vana vid en sådan hantering och diskuterar det regelbundet. Hur sekretessbelagd information som delas mellan myndigheter hanteras har däremot inte varit uppe för särskild diskussion i nämnden. Under dialogen lyfts även att det ännu inte finns någon lösning som gör att nämndens handlingar kan skickas ut digitalt. I dagsläget sker utskick med rekommenderat brev vilket uppges vara en förbättring mot tidigare rutiner. Ett digitalt system uppges vara önskvärd för en högre säkerhet i hanteringen.

3.1.3 Vilka är nämndens utmaningar på kort och lång sikt?

Följande områden uppger nämnden är de största utmaningarna framöver:

- Kompetensförsörjning (se utförligare nedan)
- Lokalförsörjning – stor utmaning. Framförallt boenden som är utmaningen. Det uppges finnas en plan för att hantera merparten av befintlig kö, men den behöver förverkligas. Presidiet anser att tekniska nämnden borde äga frågan och processen och att individ- och familjenämnden i huvudsak fungerar som beställare.
- Förändringar i ekonomiska förutsättningar, ex personlig assistans LSS eller andra förändringar som nämnden inte kan påverka. Vid dialogmötet lyfter presidiet att personlig assistans på kort sikt är en stor utmaning då det har skett en kraftig ökning av personlig assistans för kommunen. De uppger att det är en verksamhet som är svår att effektivisera. Sjuktal kan ses över och arbetas med, men att forma ett smartare stöd uppges vara svårt.
- Social trygghet i den växande staden (kommungemensam utmaning)

3.2 Nämndspecifika frågeställningar

3.2.1 Hur arbetar nämnden med kompetensförsörjning (rekrytera och bibehålla kompetens samt kompetensutveckling)?

Kompetensförsörjning är en central utmaning för nämnden. Det uppges finnas svårigheter att rekrytera personal samtidigt som kraven på kompetens ökar när det gäller pedagogik. Det uppges finnas enheter som kräver erfaren personal och även stöd och handledning. Inom individ- och familjenämndens verksamheter har de också en lägre andel undersköterskor än inom äldrenämnden. Detta uppges medföra risker kopplat till patientsäkerhet då det finns risk att personer som saknar omvårdnadsutbildning inte upptäcker brister/skador lika tidigt.

För att hantera utmaningen har en kompetensförsörjningsplan arbetats fram som gäller till och med 2019. Planen är antagen av äldrenämnden och individ- och familjenämnden. Till planen är det kopplat en aktivitetsplan och kommunikationsplan som årligen följs upp. Utifrån kompetensförsörjningsplanen finns en utbildningsplan för respektive verksamhetsområde som beslutas om varje år. Arbetet uppges även följas genom internkontrollplanen för året.

Konkreta frågor som nämnden arbetar med är att tillsammans med äldrenämnden uppmuntra medarbetare att läsa upp till undersköterskekompetens på arbetstid, uppmuntrar personal att de kan komma och äta lunch med politiken och försöker marknadsföra verksamheten på olika sätt. Presidiet lyfter även att Umeå kommun har en uppskattad praktikverksamhet som hanterar samtliga som ska göra praktik, Praktikcentrum, och att de får bra betyg från bland annat studenter från socionomprogrammet som haft sin praktik i nämndens verksamheter.

3.2.2 På vilket sätt arbetar nämnden för att verka för en ökad tillgång till bostäder för utsatta grupper, för att på så sätt skapa bättre förutsättningar för en ökad självständighet?

Individ- och familjenämnden uppges arbeta på flera olika sätt för att öka tillgången till bostäder för utsatta grupper. En beskrivning av de boendeformer som nämnden arbetar med uppges finnas beskrivna i "Handlingsplan mot hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden" (antagen av kommunfullmäktige). Jourlägenheter, träningslägenheter och lägenheter på socialt kontrakt är några av nämndens boendeformer.

Nämnden har samverkansavtal med AB Bostaden och Rikshem som tillhandahåller lägenheter som hyrs ut på sociala kontrakt med målsättningen att den enskilde på sikt erhåller eget hyresavtal. För att ytterligare förbättra arbetet med bostäder för utsatta grupper är en bosocial enhet under uppbyggnad.

Nämnden har också tagit beslut om att starta upp ett skyddat boende för våldsutsatta kvinnor och barn.

3.2.3 Vilka åtgärder har nämnden vidtagit mot bakgrund av den uppföljande granskning som genomfördes 2017 avseende försörjningsstöd? Har åtgärdsplaner upprättats? Vilken uppföljning har gjorts av ev. åtgärdsplaner?

En åtgärdsplan utifrån granskningens rekommendationer har upprättats och antagits i nämnden 21 februari 2018. Under våren har verksamheten arbetat efter åtgärdsplanen och bland annat upprättat rutin för dokumentation av överklagade beslut samt samlat verksamhetens rutiner i ledningssystemets rutinbibliotek. En omfattande processkartläggning håller på att genomföras för att dels visa verksamhetens flöde och dels identifiera risker inom handläggnings- och utbetalningsprocessen.

Nämnden fick återkoppling och uppföljning av åtgärdsplanen vid sitt möte 20 juni, då beslut togs att arbetet med de aktiviteter som påbörjats som en följd av granskningen ska vara slutfört och återrapporterat till nämnden senast 2018-11-30. På nämndens sammanträde den 21 november redovisade förvaltningen de rekommendationer som åtgärdats gällande förbättringar av rutiner och riktlinjer för försörjningsstöd.

3.2.4 Hur arbetar nämnden för att motarbeta förekomsten av människohandel och prostitution?

Detta uppges ske på olika sätt. Dels är regionkoordinatör mot prostitution och människohandel är anställd i kommunen, dels ingår det i Centrum mot Våld uppdrag att erbjuda stöd och rådgivning till personer som är utsatta för prostitution, säljer sex eller människohandel (för sexuella ändamål) samt till personer som köper sex. Därtill samarbetar kommunens myndighetsutövning (mottagningsenheten och vuxenenheten) med polisen gällande uppsökande verksamhet, framför allt när det gäller prostitution. Rutiner för arbetet är under framtagande tillsammans med polisen. Vid dialogmötet lyfts vikten att detta arbete prioriteras för att motverka att det leder till annan brottslighet. Det nämnden jobbat med/för är att bygga upp så att det finns stöd för den som blir utsatt och för förövarna. Vidare har polisen antagit ett medborgarlöfte att jobba mot människohandeln. Presidiet uppger att de haft en del besök till mansmottagningen, och att Umeå kommun är den första kommunen utanför storstadskommunerna som infört en KAST¹-mottagning.

¹ KAST: Köpare av sexuella tjänster